

No esperel·les

El 14 de març va fer dos anys de la mort del periodista Ramon Barnils. Des d'EL TEMPS l'hem volgut recordar publicant un dels primers contes que va escriure i amb el qual va guanyar, l'any 1960, amb vint anys, la Copa Artística dels II Jocs Florals Escoltes. Aquesta narració, inèdita fins ara, forma part dels nombrosos documents de Barnils dipositats pel seu desig a l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià del Monestir de Poblet.

Era el primer dia de curs. Poca gent a classe; és ben sabut que la primera jornada de cada assignatura és dedicada pel respectiu catedràtic a fer l'alabança de la pròpia matèria, donant-li una importància molt per damunt de les altres; dient que és la més important; que és imprescindible conèixer-la a fons per aprovar-la; i més coses.

Ell; ell no; ell era una excepció; no deia que la seva assignatura fos la més important, ni que fos necessari conèixer-la a fons per aprovar-la; i, precisament, era la seva la més important i la que necessitava ésser estudiada a fons si es volia aprovar. Però ell ja feia als alumnes prou grandets perquè se'n donessin compte, d'aquests detalls.

Deixà entrar el centenar d'alumnes: la meitat del total matriculat; després entrà ell.

Mig per ser el primer dia, mig pel capteniment que feia guardar la seva presència sola, tothom s'assegué ràpid —aquesta rapidesa en relació, naturalment, amb la velocitat usual dels estudiants en asseure's—. El catedràtic inspirava, demés de la captivència ja explicada, una mena de respectuosa simpatia i curiositat. Un tipus com se'n veuen pocs. No serviria pas per a protagonista de cap mena d'obra artística actual, on els principals personatges no passen de lladres de bicicletes.

Els esblanà el programa de l'assignatura; els féu avinent que ell no passava mai llista; els anuncià que només examinava oralment; els donà permís per a fumar. En resum, un paradís especial per a la convivència de justos i pecadors. Semblà que es deixava alguna cosa per dir, pel to de veu amb què els acomiadà fins al dia següent.

Som al dia següent. Els estudiants que ahir no hi eren, veuen confirmada pels "passarells" la seva experiència que el primer dia és dedicat a predicar l'ex-

cel·lència de l'assignatura. I com que un encert comporta sempre una satisfacció, heus aquí que aquell dia la meitat de la classe entrà a l'aula —fixeu-vos-hi bé— satisfeta. Certament la joventut no pensa.

Entrà ell; pujà a la tarima, féu seure la meitat de la classe —l'altra meitat no s'havia ni alçat en veure'l— i tot seguit s'assegué ell. Mirà els bancs, que s'arregleraven al seu davant formant amfiteatre. Els vegé plens. Encengué un cigarret, per donar exemple. L'exemple fou pres. S'aixecà. Ningú més. No devia de ser un exemple a seguir. Arrambà la cadira a la taula per poder caminar de punta a punta de la tarima sense entrebancs. Ho començà a fer, mentre encetava la paraula:

—He de fer avui l'explicació sobre la primera lliçó del programa. Cal, però, que abans faci una advertència per a tot el curs. I sento, amb això, aigualir la satisfacció dels que es pensaven haver-se estalviat tots els avisos en no haver vingut ahir. Però és necessari que aquest el sentin tots vostès. Penso que és original, i això farà que qualsevol enuig quedi apaivagat.

Es mirà la classe: la classe se'l mirava, tota; no: n'hi havia dos, una rossa i un pigat, que s'amoixaven, allà dalt, al darrere. S'estranyà que això passés tot just començades les classes. Però pensà que l'amor és ràpid; l'estranyesa desaparegué del tot quan es fixà que la rossa era tenyida. Es concentrà novament:

—Jo, i dispensin la sortida, sóc un home normal. La meua actuació cau sempre dins els límits de la normalitat, i no vull dir que això sigui cap mèrit. Perdonin. Voldria corregir el que he dit abans. He dit que sempre actuo dins la normalitat. Dic ara que quasibé sempre. De vegades, un dia de tant en tant, pateixo un

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Ramon Barnils amb el seu pare, Jaume, l'any 1941 o 1942; amb barretina i cantant caramelles al 1950 davant el monestir de Sant Cugat del Vallès; fent la mili i xuclant benzina del cotxe del caporal; vestit d'àrab; el 15 de juny del 1964 a Montserrat; l'estiu del 1977, un sopar a casa de Carme Carreras, amb Joan de Sagarra, Víctor Alba i Joan Marsé; el 22 de març del 1984, amb Quim Monzó i Jordi Vendrell; el 13 de juliol del 1985, a Ribes; la tardor del 1970, fent equip amb professors del Secretariat Cívic de l'Escola de Periodisme, on es veu Barnils entre Xavier Roig (a baix a l'esquerra) i Antonio Franco (ulleres), i el 27 de març del 1971, amb Joan de Sagarra. A la pàgina del costat, l'ex-libris de Ramon Barnils.

ARXIU FAMILIAR RAMON BARNILS

capgirament del cervell —és metàfora del meu metge—. La qual cosa fa que, durant un període aproximat de vint-i-quatre hores, la meua conducta no sigui, ni de lluny, normal. Ben entès: m'adono del que faig. Però no puc evitar de fer-ho. És com sentir-se caure sense poder parar-se en l'aire.

Qualsevol manifestació externa de l'interès que aquestes paraules despertaren en els alumnes quedava impossibilitada d'aparèixer per l'interès que prometien les següents. Tampoc, certament, donaven prou temps les paraules que es prenien el catedràtic per xuclar el fum del cigarret.

—Què faig, durant aquestes hores de, diguem-ne, desequilibri? Res de perillós per a la resta. No és un desequilibri que es manifesti per moviments del cos estranys. Si no enraonés. Barrejo unes coses amb altres, i coses sense lligam: amb una comparança, diria que parlo en surrealista. Per això, la cosa té la seva grà-

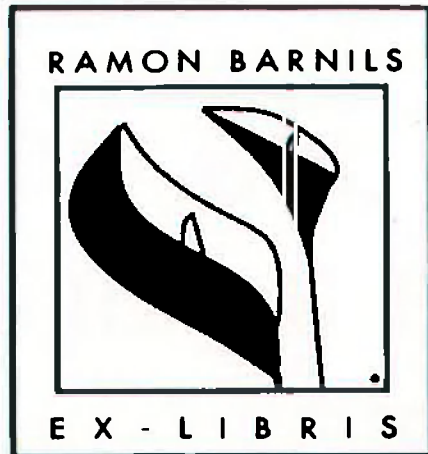
cia. Tothom qui m'escolta es posa a riure.

Els ulls dels alumnes, feia l'efecte que els ocupaven la meitat de la cara, tan oberts com els tenien. No els queia la bava perquè ja tenien edat que no els caigués ni inconscientment.

— Vostès pensaran que, quan tinc aquests atacs, em quedo a casa. I potser arribaran a deduir que, en tal cas, no hi ha motiu perquè els expliqui aquest estrany fenomen, ja que, a vostès, no els toca de lluny ni de prop. Si han pensat això, desenganyin-se'n. Vostès hauran de veure'm en l'estat de què parlo: el metge em té dit que, si aquests dies em quedés a casa, la meua dolència s'agreujaria molt. He de portar les meves activitats de sempre, com si res no em passés. D'aquesta manera reparteixo a la resta part de la meua càrrega de desequilibri.

El fet d'haver de complir les meves tasques normals en un dia dels quals parlem, m'obliga a portar sempre un horari concretíssim, que, de tan practicat entri en el camp del meu subconscient, o, si volen, dels meus reflexos. Perquè, així, sigui complert aquest horari sense intervenció de la voluntat, la qual no puc dominar en estat anormal. Aquest és l'avís. Ara, un prec: jo confio que, en aquests dies, quan vingui a classe, vostès es comportaran adientment. Això vol dir: que, si els fa gràcia el que jo digui, riguin. Sí, que riguin si els fa gràcia. En aquests moments em va bé de veure com, a pesar de tot, estic en contacte amb la resta. Però no em faltin al respecte. Jo posaria la comparació següent: quan una persona explica una història divertida, els que l'escolten riuen per la història, no del que l'explica. Doncs, quan arribi el dia, facin-se l'efecte que els estic explicant una història divertida. Res més. Crec necessari que vostès respirin, després de tanta estona de no fer-ho.

No respiraren fins que els desvetllà el cop de la porta que es tancava darrere del catedràtic que sortia de l'aula. Els comentaris poden imaginar-se. Una cosa, però, no tractant-se de gent jove, no es pot imaginar sense l'expressa afirmació: ningú no hi féu broma.

Passaren dies. Latent, hi havia l'expectació del dia estranyament esperat. El dia arribà. El catedràtic es lleva. Donà el bon dia a la família en català, castellà, llatí, grec, francès, anglès, alemany i rus. No dominava cap més idioma. Demanà un ou ferrat per esmorzar, en comptes de l'usual cafè amb llet. I s'enfadà quan li portaren el bol de cafè amb llet, perquè, va dir, "havia demanat xocolata desfeta i

li portaven nata amb cireres". Es prengué el cafè amb llet. Sortí de casa tot recitant els *Epigrammes del port* de Joaquim Folguera, traduïdes al francès en el mateix moment. Travessà el carrer; donà el pèsam a un soldat que li demanava pel carrer de Falquers, i que li assenyalà, amb tot, la direcció correcta.

Arribà a la parada de l'autobús. Mirà el rellotge: eren dos quarts de nou; a dos quarts i un minut en punt passava cada dia l'autobús (el fet d'aquesta puntualitat en l'esmentat servei públic es deu al fet que això és una història fantàstica). Aquell dia l'autobús vingué amb retard. A dos quarts i un minut en punt, quan l'autobús tot just s'entreveia allà baix, lluny el catedràtic avançà la cama a l'alçada del marxapeu, prengué embranzida com sempre feia al pujar, i, com que l'autobús no hi era, caigué estès sobre l'empedrat. Un automòbil, de matrícula B-126439, li passà pel damunt. Mort.

Ramon Barnils

PROGRAMACIÓ CULTURAL **alzira**

Teatre d'adults
Gran Teatre d'Alzira. A les 22.30 hores

Divendres, 28 de març EXIT per la companyia Clownic Espectacle produït i dirigit per TRICICLE	Divendres, 4 d'abril TODA LA BÍBLIA O CASI per CAMPINGAGS
--	---

Teatre familiar
Gran Teatre d'Alzira. 19.00 h.

Dissabte, 29 de març LA VIA LÀCTIA per Teatre de l'Unicorn	Dissabte, 12 d'abril NI SIQUIERA SOMOS MAGOS per Els Flaquibutti
--	--

EXPOSICIÓ GIRARTE
SALVADOR SORIA. Gravats, planxes i autoretrats.
Sala Municipal d'Exposicions. Casa de la Cultura
Fins al 2 d'abril

Ajuntament d'Alzira Regidoria de Cultura